

Datum
4 september 2007

Paginnummer
1

Rapport
Inspectiekader Risico's van onvoorziene lozingen

Rapport

Datum
4 september 2007

Inspectiekader Risico's van onvoorziene lozingen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Inspectiekader	4
2.1	Doelstelling	4
2.2	Reikwijdte	4
3	Criteria voor de uitvoering	5
3.1	Algemeen	5
3.2	BRZO-bedrijven	6
3.2.1.	VR-traject	6
3.2.2.	PBZO-traject	9
3.3	Niet BRZO-bedrijven	10
3.3.1	Niet BRZO-bedrijven met Wvo-vergunning	10
3.3.2	Niet BRZO-bedrijven zonder Wvo-vergunning	10
4	Bijlagen	11
4.1	Bijlage 1: referentie rapporten	12
4.2	Bijlage 2: afkortingen en begrippen	13

1 Inleiding

Het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO'99) is de wettelijke implementatie in Nederland van de Europese Seveso II Richtlijn. Deze richtlijn heeft tot doel de risico's, voor zowel mens als milieu, door zware ongevallen met gevaarlijke stoffen in de industrie zo klein mogelijk te maken.

Bij de uitvoering van het BRZO'99 heeft de waterkwaliteitsbeheerder de rol van wettelijk adviseur. Rijkswaterstaat adviseert hierin het Wm-bevoegd gezag over de risico's voor het oppervlaktewater. Ook bedrijven die niet BRZO-plichtig zijn kunnen een potentieel risico vormen. Voor het beheersen van deze risico's heeft Rijkswaterstaat de mogelijkheid maatregelen af te dwingen via het Wvo-spoor.

"Het voorkómen van verontreiniging van het oppervlaktewater door onvoorziene lozingen" is relevant voor alle situaties waarbij risico's voor het oppervlaktewater bestaan. Dit betekent dat ook bedrijven, die niet onder het BRZO'99 vallen, maar wel een risico vormen voor het oppervlaktewater, getoetst moeten worden aan het geldende beleid en regelgeving.

Om een beeld te krijgen hoe Rijkswaterstaat het beleid ten aanzien van onvoorziene lozingen invult, is in 2004 door Inspectie V&W bij een aantal regionale diensten van Rijkswaterstaat een audit uitgevoerd. Het doel van deze audit was de risico's (zowel van politieke, organisatorische, bestuurlijk/juridisch, veiligheids-, milieu en/of economische aard) ten aanzien van dit onderwerp in beeld te brengen. De resultaten hiervan zijn vastgelegd in het IVW-auditrapport d.d. 28 juli 2004 en hebben geleid tot het verbeterplan van Rijkswaterstaat met kenmerk SDG 2004 d.d. 13 december 2004.

Op basis van de audit was ook een aanbeveling gericht aan de Inspectie V&W, namelijk door middel van het opstellen van een inspectiekader. Het voorliggende inspectiekader geeft invulling aan de aanbevelingen/verbeteringen en bij opvolging van dit inspectiekader worden de risico's die worden gesignaleerd in het auditrapport beperkt.

In de tekst van het onderliggende kader worden meerdere afkortingen en begrippen gebruikt. In bijlage 2 van dit inspectiekader worden de afkortingen en begrippen verklaard.

2 Inspectiekader

2.1 Doelstelling

Het inspectiekader benoemt de minimumeisen, waaraan de waterbeheerder moet voldoen. Het geeft invulling aan de aanbevelingen en bij het in acht nemen van dit inspectiekader worden de risico's beperkt zoals die zijn gesignaleerd in het auditrapport.

Het inspectiekader draagt bij aan het beperken en het beter beheersen van geconstateerde risico's, zoals geformuleerd in de inspectieverklaring:

- Verbeteren aansturing door CIW nota "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" d.d. februari 2000 in het inspectiekader vast te stellen;
- Vormgeven van een afwegingssystematiek voor het opstellen van vergunningen en daarbij rekening houden met de CIW nota "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" d.d. februari 2000 (bevinding 11 auditrapport). Deze CIW-nota en de Riza-nota "Stand der veiligheidstechniek" zullen met name worden gebruikt als bouwstenen. De afwegingssystematiek geldt voor de BRZO- en de niet BRZO-bedrijven. Afhankelijk van de zwaarte van het bedrijf dienen delen van deze CIW-nota te worden toegepast c.q. voorgeschreven in de beschikking.

Naast dit inspectiekader wordt door Rijkswaterstaat een uitvoeringskader voor waterbeheerders opgesteld.

2.2 Reikwijdte

Het inspectiekader regelt geen uitvoeringszaken zoals bijvoorbeeld "*Hoe moet ik risico's van onvoorziene lozingen beoordelen*". Voor de inhoudelijke uitvoering wordt verwezen naar het uitvoeringskader¹ van Rijkswaterstaat, (delen) van rapporten en werkwijzen.

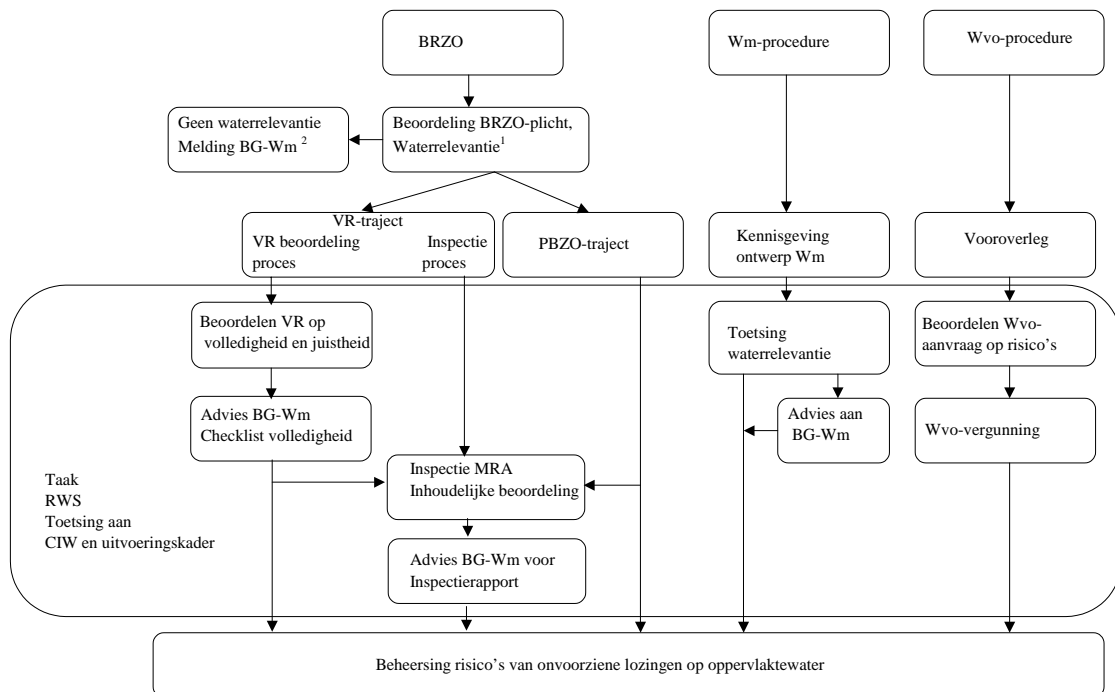
¹ Het uitvoeringskader zal medio 2007 worden uitgebracht.

3 Criteria voor de uitvoering

3.1 Algemeen

Rol Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat is waterkwaliteitsbeheerder voor de rijkswateren. Voor het voorkomen van risicovolle onvoorziene lozingen kan Rijkswaterstaat wettelijke instrumenten inzetten zoals de Wvo en het BRZO. Over het geheel genomen kan Rijkswaterstaat, vanuit zijn zorg voor het beheersen van de risico's voor het oppervlaktewater, via een drietal sporen invloed uitoefenen. In onderstaande afbeelding is dit schematisch weergegeven.

¹ Waterrelevantie houdt in dat er een risico bestaat voor het oppervlaktewater als gevolg van een onvoorziene lozing, en is afhankelijk van afstroomroutes naar het oppervlaktewater, aard en hoeveelheid van opgeslagen toxische stoffen.

² BG Wm is het bevoegd gezag Wet milieubeheer

Uitvoeringscriteria algemeen:

- In algemene zin geldt dat bij alle industriële activiteiten op of nabij het oppervlaktewater het CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen", ref. [1] en het Rijkswaterstaat uitvoeringskader [in voorbereiding] moeten worden toegepast, aangezien er sprake kan zijn van risico's voor de waterkwaliteit door onvoorziene lozingen;
- De resultaten van de toets aan de stand der veiligheid, selectie van stoffen en beoordeling van de restrisico's dienen verifieerbaar te zijn gedocumenteerd. In de considerans van de beschikking dient de overweging omtrent het voorgaande te worden verwoord;
- Het management beschrijft en evalueert in de jaarplannen de inzet en middelen om zodoende de acties, die noodzakelijk zijn om risico's voor het oppervlaktewater te voorkomen, zo goed mogelijk te borgen.

3.2 BRZO-bedrijven

Wettelijk- en beleidsmatig kader

Het BRZO is de wettelijke implementatie van EU SEVESO II richtlijn die tot doel heeft om de risico's (voor zowel mens als milieu) van grote ongevallen met gevaarlijke stoffen in de industrie zo klein mogelijk te maken. Het gaat hierbij om het verkleinen van de kans en het effect (gevolgen).

Het BRZO kent twee categorieën bedrijven:

1. De "hoogdrempelige bedrijven", de zogenaamde VR bedrijven; bedrijven die een veiligheidsrapport (VR) moeten opstellen. Het veiligheidsrapport geeft de brandweer, arbeidsinspectie en BG Wm inzicht in de risico's voor mens en milieu. Een milieurisicoanalyse (MRA) maakt onderdeel uit van het VR;
2. De "laagdrempelige bedrijven", de zogenaamde PBZO-bedrijven; bedrijven die een Preventie Beleid Zware Ongevallen (PBZO) moeten hebben.

3.2.1. VR-traject

Rol Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat is in het kader van het BRZO'99 wettelijk adviseur van het BG Wm bij de beoordeling van de MRA in het Veiligheidsrapport (VR). Tevens is een rol weggelegd om deel te nemen aan de inspectie bij het bedrijf. Deze deelname aan de inspectie kan na beoordeling van de BRZO-plicht (waterrelevantie) worden meegedeeld aan de BRZO-coördinator.

Veelal beschikken VR-plichtige bedrijven over een Wvo-vergunning, waardoor ook via het vergunningenspoor (juridisch) advies aan het BG Wm mogelijk is. In het navolgende kader is aangegeven welke handelingen Rijkswaterstaat minimaal uitvoert in de VR-procedure.

Uitvoeringscriteria VR-traject:

- Beoordelen VR conform CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" ref. [1];
- Tijdens het vooroverleg in het kader van het BRZO'99 aansturen op het gebruik van een standaard MRA-format, zoals opgenomen in het Rijkswaterstaat uitvoeringskader "Voorkómen van risico's van onvoorziene lozingen";
- Beoordelen van risico's voor het oppervlaktewater in het kader van de beoordeling van de BRZO-plicht (waterrelevantie) zoals beschreven in werkwijze BRZO, ref. [2.1];
- Geven van een oordeel tijdens VR-beoordeling over volledigheid en juistheid van het VR betreffende de selectie van stoffen en activiteiten, stand der veiligheidstechniek, de milieurisicoanalyse (MRA) en beschrijving (rest)risico's van onvoorziene lozingen aan het Wm bevoegd gezag;
- Vaststellen prioriteit met Wm-bevoegd gezag voor uitvoering van VR-inspectie in het kader van het meerjareninspectieplan;
- Geven van een inhoudelijk VR-ordeel tijdens inspectieproces door eerst het papieren MRA te beoordelen op risico's en daarna de MRA te inspecteren op locatie. Het definitief advies aan BG-Wm ten behoeve van het inspectierapport bevat een beoordeling van de stand der veiligheid en van de (rest)risico's naar het oppervlaktewater.
- Verzenden van een afschrift van het Wm advies aan RWS-SDG indien de inspectie-beoordeling van de MRA resulteert in niet acceptabele risico's;
- Documenteren en archiveren van de vervolgacties als een Wm-advies is gegeven (bij niet acceptabele risico's).

Bovendien gelden een aantal algemene criteria:

- Het management stelt voldoende mensen of middelen beschikbaar om door middel van het wettelijk advies risico's naar het oppervlaktewater te voorkómen;
- Over het goed en tijdig meewerken aan de BRZO-procedure worden afspraken gemaakt en vastgelegd met het Wm bevoegd gezag;
- Voor het uitvoeren van inspecties in het kader van het BRZO is een inspectiestrategie aanwezig en wordt conform de strategie gehandeld;
- Beschikbare capaciteit en middelen voor inspecties worden ingezet op basis van risico- of probleemanalyse.

Aanvullende instrumenten

Als in het wettelijke advies zwaarwegende maatregelen zijn geadviseerd ter voorkoming van risicovolle onvoorziene lozingen naar het oppervlaktewater, dan kan het verstandig zijn juridische instrumenten in te zetten. Het BG Wm kan worden geadviseerd om extra voorschriften op te nemen in de Wm-vergunning. Daarnaast kan, in overleg met het BG Wm, een voorschrift worden opgenomen in de Wvo-vergunning. Indien er in de Wvo-vergunning geen voorschriften worden opgenomen, dan zal dit in de overwegingen moeten worden gemotiveerd.

3.2.2. PBZO-traject

Rol Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat heeft geen wettelijke taak in de schriftelijke procedure voor het beoordelen van het PBZO-document. Er is voor Rijkswaterstaat wél een rol weggelegd bij de beoordeling van de BRZO-plicht (waterrelevantie). Hierbij kan de PBZO-kennisgeving/Wm-aanvraag worden beoordeeld op waterrelevante risico's. Tevens is voor Rijkswaterstaat een rol weggelegd om deel te nemen aan de inspectie, namelijk door de beoordeling van het PBZO-document in de praktijk. Deze deelname aan de inspectie kan na beoordeling van de BRZO-plicht worden meegedeeld aan de BRZO-coördinator. Tevens bestaat hierbij de mogelijkheid om de BRZO-coördinator te verzoeken om aanvullende informatie met betrekking tot risico's voor het oppervlaktewater mee te nemen.

PBZO-plichtige bedrijven beschikken niet altijd over een Wvo-vergunning. Voor het doorlopen van het PBZO-traject maakt dit niet uit, omdat dit traject onafhankelijk is van de Wvo-vergunningplicht. Uiteraard is het PBZO-traject alleen relevant voor Rijkswaterstaat in geval van waterrelevantie. PBZO-bedrijven, zonder Wvo-vergunning, kunnen waterrelevant zijn als er afstroomroutes mogelijk zijn naar het oppervlaktewater en de aard en hoeveelheid van opgeslagen toxische stoffen risico's kunnen opleveren voor het water. Zoals daar waar de kans bestaat dat bluswater geloosd wordt op oppervlaktewater of als opslag plaatsvindt op de kade nabij het oppervlaktewater. De door Rijkswaterstaat uit te voeren handelingen in het PBZO-traject worden in onderstaand kader vermeld.

Uitvoeringscriteria PBZO:

- Toetsen in het kader van de BRZO-plicht (waterrelevantie) of er bij een PBZO-plichtig bedrijf risico's zijn voor het oppervlaktewater. Hierbij moet getoetst worden aan het CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" ref. [1.1];
- Informeren van Wm bevoegd gezag indien stoffen en activiteiten zijn geselecteerd die een risico vormen voor het oppervlaktewater. Eventueel verzoeken om aanvullende informatie in het PBZO-document op te laten nemen, en kenbaar maken of deelgenomen wordt aan de inspectie;
- Documenteren en archiveren van de conclusie van de toets met betrekking tot de selectie van stoffen en activiteiten;

Tevens geldt een aantal algemene criteria:

- Voor het uitvoeren van inspecties in het kader van het BRZO is een inspectiestrategie aanwezig en wordt conform de strategie gehandeld;
- Afstemmen met Wm bevoegd gezag over de vereisten in het PBZO-document om Rijkswaterstaat voldoende inzicht te geven in de risico's van onvoorziene lozingen;
- Afstemmen met Wm bevoegd gezag welke PBZO-plichtige bedrijven afstroomroutes hebben naar het oppervlaktewater.

3.3 Niet BRZO-bedrijven

3.3.1 Niet BRZO-bedrijven met Wvo-vergunning

Rol Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat is waterkwaliteitsbeheerder en heeft de Wvo-vergunning als juridisch instrument om risico's van onvoorziene lozingen naar oppervlaktewater te voorkomen. Welke criteria door Rijkswaterstaat in acht dienen te worden genomen, staat vermeld in onderstaand kader.

Uitvoeringscriteria bij Wvo-traject:

- Beoordelen of in de Wvo-aanvraag voldoende inzicht is gegeven in de risico's van onvoorziene lozingen overeenkomstig CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" ref [1.4.];
- Het Rijkswaterstaat-uitvoeringskader voor de risico's van onvoorziene lozingen hanteren bij de vergunningverlening;
- Beoordelen van de stand der veiligheidstechniek conform het CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" ref. [1.2];
- Beoordelen van de restrisico's conform het CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" ref. [1.3.];
- De vergunning opstellen en verlenen conform CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" ref. [1.5.];
- In de considerans van de beschikking de overwegingen motiveren omtrent de gemaakte keuzes.

3.3.2 Niet BRZO-bedrijven zonder Wvo-vergunning

Rol Rijkswaterstaat

De bedrijven die onder deze categorie vallen, beschikken veelal over een Wm-vergunning. Het is voor Rijkswaterstaat van belang alert te zijn ten aanzien van de vergunningverlening door het BG Wm. Dit betekent dat Rijkswaterstaat geïnformeerd moet worden over risico's voor het oppervlaktewater door het Wm bevoegd gezag. Een pragmatische en proactieve werkwijze van Rijkswaterstaat zou hierbij het uitgangspunt moeten zijn.

De onderstaande handelingen kunnen worden gevolgd bij deze categorie van bedrijven.

Uitvoeringscriteria bij Wm-traject:

- Afstemmen met Wm bevoegd gezag zodat Rijkswaterstaat een afschrift van de Wm-vergunningaanvraag en Wm ontwerp-beschikking ontvangt. De afspraak kan onder andere inhouden dat alleen afschriften worden ontvangen voor bedrijven die gelegen zijn aan en potentiële afstroomroutes hebben naar oppervlaktewater;
- Beoordelen van de potentiële afstroomroutes en toetsing aan de stand der veiligheidstechniek CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" ref.[1.2];
- Indien noodzakelijk advies uitbrengen aan BG Wm.

4 Bijlagen

- Bijlage 1: referentie rapporten
- Bijlage 2: afkortingen en begrippen

4.1 Bijlage 1: referentie rapporten

NR.	Referentie rapport		
[1]	CIW-rapport "Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen" d.d. februari 2000		
	[1.1.]	- par. 3.2.2. - bijlage 2	De selectie van stoffen en activiteiten
	[1.2.]	- par. 3.4.1.	De stand der veiligheidstechniek
	[1.3.]	- par. 3.4.3	De beoordeling van (rest)risico's
	[1.4.]	- bijl.3 deel 3	Aanvraagformulier Wvo
	[1.5.]	- bijl.3 deel 4	Vergunningvoorschriften
[2]	Werkwijze BRZO		
	[2.1.]	- deel II/B	Procesbeschrijving 7 beoordelen BRZO-plicht

Nadere onderbouwing [1]:

- 3.2.2. Riza-rapport "Selectie van stoffen en activiteiten";
- 3.4.1. Riza-rapport "Beschrijving van de stand der veiligheidstechniek";
- 3.4.3. Riza-rapport "Naar een referentiekader voor risico's van onvoorziene lozingen op oppervlaktewater".

4.2 Bijlage 2: afkortingen en begrippen

BG Wm	Bevoegd Gezag Wet milieubeheer.
BRZO	Besluit Risico's van Zware Ongevallen.
BRZO- coördinator	Medewerker bij het coördinerend bevoegd gezag (bevoegd gezag Wm) die verantwoordelijk is voor het adequaat uitvoeren van de samenwerkingsprocessen van de inspectiepartners en voor het éénduidig reageren van de overheid naar bedrijven en burgers (één-loket).
MRA	Milieurisicoanalyse is een methode om de risico's te berekenen, die activiteiten van een inrichting voor het milieu kunnen opleveren.
PBZO	Preventiebeleid Zware Ongevallen. In het PBZO-document is het door de inrichting gevoerde beleid ter voorkoming van zware ongevallen vastgelegd. Er wordt rekening gehouden met de aanwezigheid en omvang van de risico's en met het aan het beleid gekoppelde veiligheidsbeheerssysteem dat op hoofdlijnen is beschreven.
VR Waterrelevantie	Veiligheidsrapport zoals bedoeld in artikel 10 BRZO'99. Waterrelevantie houdt in dat er een risico bestaat voor het oppervlaktewater als gevolg van een onvoorziene lozing en is afhankelijk van afstroomroutes naar het oppervlakte-water en aard en hoeveelheid van opgeslagen toxische stoffen.
Selectie van stoffen en activiteiten	Aanwezigheid van stoffen en activiteiten worden geïnventariseerd en met behulp van een selectiesysteem worden de risico's bepaald. Voor meer informatie wordt verwezen naar de CIW-nota 'Integrale aanpak van risico's van onvoorziene lozingen'.

Datum
4 september 2007

Paginanummer
14

Rapport
Inspectiekader Risico's van onvoorziene lozingen

Colofon

Uitgever
Toezichteenheid Waterbeheer, Unit
Toelating en Continuering

Opmaak

R. Bruijntjes

Redactioneel

M. v.d. Esschert

R. Bruijntjes

Datum

September 2007

Contactpersoon

R. Overduijn

Doorkiesnummer

0320-299528

Fax

0320-299501

Datum	Paginanummer
4 september 2007	15
Rapport	
Inspectiekader Risico's van onvoorziene lozingen	